

ΑΚΑΔΗΜΟΣ

Γ.Κορδύλη 1 & Οδωρος-Μαρούσι
Τηλ. Κέντρο:210-61.24.000, <http://www.akadimos.gr>

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΘΕΜΑΤΑ 2014 ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ Γ' ΕΠΑ.Λ.

Επιμέλεια θεμάτων : Μπαλαλά Χριστίνα

A. ΚΕΙΜΕΝΟ

Αθλητισμός και παιδεία

[...] Το αγωνιστικό πνεύμα, που στάθηκε παράγοντας αποφασιστικός στην ανάπτυξη της ελληνικής ιστορίας, καταχτούσε το πνευματικό και θρησκευτικό βάθος που το καταξίωνε και το ύψωνε σε σφαίρες πολύ υψηλότερες από την απλή παιδεία, απ' όπου ίσως ξεκίνησε. Αν θυμηθούμε τους αγώνες που μας ιστορεί η Οδύσσεια στο νησί των Φαίακων θα καταλάβουμε τη διαφορά. Εκεί οι άντρες συναγωνίζονται σε διάφορα αθλήματα ποιος θα ξεπεράσει τον άλλον, γιατί, λέει ένας νεαρός Φαίακας, «δεν υπάρχει μεγαλύτερη δόξα για τον άντρα, που βρίσκεται στη ζωή, απ' αυτό που κατορθώνει με τα χέρια και τα πόδια». Αυτή η φυσική διάθεση του ανθρώπου να δοκιμάσει τις δυνάμεις του και να ξεπεράσει το διπλανό του στάθηκε βέβαια το αρχικό κίνητρο για την αγωνιστική διάθεση των Ελλήνων. Όμως, το ίδιο κίνητρο υπήρχε και σε άλλους λαούς, που δεν έφτασαν ποτέ στην ιδέα του αθλητισμού, όπως την εννοούσαν οι αρχαίοι Έλληνες και όπως την οραματίστηκε ο βαρόνος P. de Coubertin. Ποια είναι η αιτία δεν είναι ίσως εύκολο να αναπτύξουμε σε λίγες εισαγωγικές γραμμές.

Δεν είναι όμως δύσκολο να κατανοήσουμε ότι η αθλητική ιδέα, όπως προβάλλει στους ελληνικούς αγώνες, ιδιαίτερα τους Ολυμπιακούς, προϋποθέτει την καταξίωση του ανθρώπου, την πίστη στην ελευθερία του και στην αξία του, τη συνείδηση της ευθύνης του στον κόσμο και την παραδοχή της ισότιμης και δημοκρατικής συμμετοχής του στα κοινά. Η καλλιέργεια του αθλητικού πνεύματος στην αρχαία Ελλάδα εδράζεται στις ίδιες εκείνες πνευματικές βάσεις, όπου εδράζονται και οι λοιπές πολιτιστικές αξίες του ελληνικού πολιτισμού. Πρώτη ανάμεσα σ' αυτές στέκεται η απελευθέρωση του ανθρώπου από τη δεσποτεία κάθε μορφής. Η θρησκευτική πίστη των Ελλήνων δεν τους στερεί την ανθρώπινη ελευθερία και σαν συνέπεια δεν τους απαλλάσσει από την ανθρώπινη ευθύνη. Η κοινωνική πειθαρχία και η υπαγωγή στους νόμους της Πολιτείας αποτελεί υποχρέωση ελεύθερων και υπεύθυνων πολιτών. Ο Νόμος για τον αρχαίο Έλληνα δεσμεύει και τους θεούς και τους ανθρώπους, και τους άρχοντες και τους αρχόμενους. Για να κατορθώσει ο άνθρωπος να ζήσει με μια τέτοια υπεύθυνη ελευθερία, έχει ανάγκη να πιστεύει στον εαυτό του, αυτό θα πει στο κορμί του και στο πνεύμα του, με μια λέξη στην υπέρτατη αξία της ανθρώπινης ζωής. Η ορατή εικόνα της θεότητας είναι ο ίδιος ο άνθρωπος, αφού και οι θεοί των Ελλήνων έχουν όλα τα χαρακτηριστικά του ανθρώπου στην ιδεατή μορφή τους.

Η σωματική τελειότητα, «το καλόν» αποτελεί για τον Έλληνα ομοίωση προς το Θεό, η σωματική αλκή* είναι η έκφραση αυτής της θεϊκής ομοίωσης, το ίδιο καθώς και η άλλη αρετή, αυτή που εμείς ονομάζουμε ψυχική, που όμως για τον Έλληνα δεν είχε, ως τον 4^ο τουλάχιστον προχριστιανικό αιώνα, αποχωριστεί από την συνολική του ύπαρξη. Το περιλάλητο ιδανικό του «καλού καγαθού» είναι ένα ιδανικό που δε μεταφράζεται και δεν κατανοείται έξω από την αρχαία Ελλάδα.

Αυτές οι θεμελιακές αρχές των Ελλήνων προβάλλουν και πραγματώνονται σε μία ιδεατή μορφή στις μεγάλες δημόσιες εκδηλώσεις τους. Ανάμεσα σ' αυτές εντελώς ιδιαίτερη θέση κατέχουν οι Ολυμπιακοί αγώνες, που αποτελούν την υπέρτατη έκφραση του αθλητικού πνεύματος σε μια συνάθροιση των Ελλήνων, που σήμαινε για κείνους μια οικουμενική συνάθροιση των ελεύθερων ανθρώπων. Από την Αφρική ως τη Μακεδονία και από τη Σικελία ως τη Μ. Ασία, οι Έλληνες συγκεντρώνονται κάθε τέσσερα χρόνια στην Άλτη, να θυσιάσουν στους κοινούς βωμούς, να γνωρίσουν τους λαμπρούς ηγέτες τους, να δουν και να ακούσουν τους σοφούς τους και πάνω απ' όλα να ζήσουν το συναρπαστικό συναγωνισμό των αθλητών. Ο άνθρωπος ξανάβρισκε μέσα στον παραδείσιο χώρο της Ολυμπίας την ιδανική του ανθρωπιά: ειρήνη βασιλεύε στον κόσμο, όλοι ήταν ελεύθεροι και ίσοι, οι δυνατοί και πλούσιοι άρχοντες της Σικελίας δεν είχαν τίποτε περισσότερο από τον απλό πολίτη της Αθήνας, ο Θεός τους προστάτευε όλους. Μόνο για τους ελλανοδίκες, τους κριτές, υπήρχαν λίθινα εδώλια. Όλοι οι άλλοι παρακολουθούσαν τους αγώνες καθισμένοι επάνω στο ανάχωμα του σταδίου. Και οι αθλητές προσέρχονταν γυμνοί να αγωνιστούν για τη νίκη και για το δοξασμένο στεφάνι της ελιάς. Όμως και κάτι ακόμα προσδοκούσαν πιο πολύ: τη φήμη, την τιμή των Πανελλήνων, που ήταν το πιο αμάραντο στεφάνι [...].

Αυτό το πνεύμα της πίστης στον άνθρωπο, που γεννήθηκε στην Ελλάδα και εκφράστηκε καίρια με τους Ολυμπιακούς αγώνες, θέλησε να ξαναζωντανέψει ο P. de Coubertin. Ίσως πολλοί το νομίσουν χιμαιρικό ένα τέτοιο όραμα, όμως όσοι έχουν χαρεί την παγκόσμια πια συναδέλφωση των αθλητών που κυριαρχεί στους σύγχρονους Ολυμπιακούς αγώνες, όπου για λίγο έστω χρονικό διάστημα καταργούνται όλα τα σύνορα που χωρίζουν τους λαούς, όπου η γλώσσα, η φυλή και η θρησκεία δεν υψώνουν τους φραγμούς τους ανάμεσα στους ανθρώπους, όπου η κοινωνική θέση, ο υλικός πλούτος και η κρατική δύναμη δε λογαριάζονται, όπου ο άνθρωπος γυμνός από καθετί άλλο αγωνίζεται με τους συνανθρώπους του ειρηνικά και τίμια για να κερδίσει την τιμή και μόνο της νίκης, όσοι έχουν ζήσει αυτό το γεγονός ελπίζουν και πιστεύουν πως *το ολυμπιακό πνεύμα μπορεί να φωτίσει τον κόσμο ολόκληρο, όχι μονάχα για λίγες μέρες, αλλά παντοτινά.*

Μανόλης Ανδρόνικος, «Παιδεία ή Υπνοπαιδεία»

Κείμενο ελαφρώς διασκευασμένο

*αλκή: σωματική δύναμη, ευρωστία.

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

B1. Να συντάξετε την περίληψη του κειμένου σε 100-120 λέξεις.

25 μονάδες

B2. «Το ολυμπιακό πνεύμα μπορεί να φωτίσει τον κόσμο ολόκληρο, όχι μονάχα για λίγες ημέρες, αλλά παντοτινά»: Να σχολιάσετε τη φράση του συγγραφέα σε μία παράγραφο 80-100 λέξεων.

10 μονάδες

B3α. Να δώσετε ένα συνώνυμο για κάθε μια από τις ακόλουθες λέξεις του κειμένου: αποφασιστικός, απαλλάσσει, περιλάλητο, χιμαιρικό, φραγμούς.

5 μονάδες

B3β. Να ετυμολογήσετε τις παρακάτω λέξεις και να γράψετε για κάθε μία από αυτές μία νέα παράγωγη λέξη (απλή ή σύνθετη) από το β' συνθετικό τους: δημοκρατική, υπαγωγή, παγκόσμια.

3 μονάδες

B4α. Με ποιον τρόπο συνδέεται η δεύτερη με την τρίτη παράγραφο του κειμένου; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

5 μονάδες

B4β. Στην τέταρτη παράγραφο του κειμένου ο συγγραφέας χρησιμοποιεί παραδείγματα από την ιστορία. Να δικαιολογήσετε την επιλογή του.

5 μονάδες

B5. Στο χωρίο: «Η καλλιέργεια του αθλητικού πνεύματος... και υπεύθυνων πολιτών» αναπτύσσεται ένας συλλογισμός (τον βρίσκετε υπογραμμισμένο στη 2^η παράγραφο). Να βρείτε το είδος του, αιτιολογώντας την απάντησή σας.

7 μονάδες

Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

Σε ένα άρθρο για την ηλεκτρονική εφημερίδα του σχολείου σας, να παρουσιάσετε την αξία της αθλητικής ομάδας ως φορέα αγωγής για τη διαμόρφωση της προσωπικότητας των νέων και να προτείνετε τρόπους με τους οποίους η εκπαίδευση θα καταφέρει να τους εξοικειώσει με τον αθλητισμό (500-600 λέξεις).

40 μονάδες